Ristiinimesed jalgpalliplatsil: 1. osa

INDREK PETERSOO

Katoliiklane

FCI Levadia pressiesindaja aastast 2002

FC Levadia Jalgpallikooli tegevjuht 2016-2020

TV3 Sport jalgpallikommentaator aastast 2008

Ristiusk ja jalgpall on pooleteise sajandi vältel omavahel tihedalt läbi põimunud. Paljud tänased Inglismaa tippklubid nägid XIX sajandi lõpus ilmavalgust just kirikute juures, samuti ulatuvad Glasgow´ klubide vihase vastasseisu ehk *Old Firm´*i juured katoliiklaste ja protestantide vahelisse usulõhesse. Mitmeid teisigi huvitavaid seoseid jalgpalli ja usuelu vahel leiame nii maailmast kui kodusest Eestist.

Jalgpalli lätteil

1970. aastal ilmunud Lembit Koigi raamat „Jalgpall. Minevikust tänapäevani“ toob lugejani meeleolukaid seiku jalgpalli sünniloost. „Pall on inimkonna üks vanimaid mänguvahendeid. Rääkimata lastest kohtame kõigi rahvast arenguteel ka kõige varasematel aegadel palli täiskasvanute „leluna“. Palli kasutamisvõimalused on ju õigegi mitmekesised. Vanasti valmistati neid villast, nahast, karvadest, mitmesugustest kiududest, kummipuust ja loomapõiest, mis täideti õhuga. Erinevatest pallidest tulenesid ka erinevad mängud,“ kirjutab raamatu autor avapeatükis „Jalgpalli lätteil“.

„Jalaga palli togimise juured ulatuvad nii Hiinasse, Jaapanisse kui Inglismaale. Ajalooallikad räägivad ka iraanlaste, prantslaste, itaallaste, iirlaste, islandlaste ja mitmete teiste rahvaste erinevatest vutimängu traditsioonidest.

Hiinas kuulus jalgpalli meenutav mäng *tsu chu* (*tsu* – jalaga palli lööma, *chu* – nahast, täistopitud pall) enam kui 2500 aastat tagasi koguni sõjalise väljaõppe programmi. Mänguviise näis olevat kaks – esimese puhul püstitati kaks 30 jala kõrgust bambusritva ja ehiti need kirjude siidkangastega, ritvade vahele tõmmatu i kitsa avaga võrk. Mängijail tuli lüüa pall läbi ava, rohkem „väravaid“ saanud osapool võitis. Seevastu teine moodus näis sarnanevat kaasaegse triblamisega, kusjuures meisterlikkuse mõõdupuuks polnud üksnes osku palli jalgadega vedada – arvesse võeti mäng õlgade, selja ja rinnaga, vastase blokeerimine, petteliigutused ja muud trikid.

Tolle aja Hiina poeedid ülistavad pallivõlureid Chang Fu´d, kes lennutas palli pagoodistki kõrgemale ning Wang Ch´Son´i kelle kunst olnud võratud.

Jaapanlased tegelesid sajandeid tagasi pallimänguga, mida nad k e m a r i k s nimetasid. Mäng oli pigem religioosne kui militaarne – grupp mängijad togisid väikest palli tuhandete viisakusavalduste saatel. Võitjaid ega võidetuid polnud.

Maailma vanim säilinud jalgpall aastast 1540 pärineb Šotimaalt, Stirlingi lossist (Smith Gallery)

Inglaste rahvajalgpallist räägitakse esmakordselt XII sajandil. William Fitzstephen kirjeldab sellist noorte harrastust Londoni lähistel niitudel. Hiljem levis mäng üle kogu maa ja samuti Šotimaale. Walter Scott jutustab inglaste ja šotlaste vahelistest võistlustest, milledest esimene olevat peetud kroonika andmetel juba aastal 900.

Mõnda aega kestsid Inglismaal sõna otseses mõttes tänava- ja tanumavõistlused, mis pakkusid rahvale suurt lõbu. Loomulikult sugenes sekka ka ülevoolavast adrenaliinist põhjustatud huligaansust, mis tekitas pahameelt vaimulikkonnas. Kaebused jõudsid kuninga kõrvu, kes kohe vaimulike poolele asus. Mitmel korral avaldati jalgpallivastaseid proklamatsioone. 1349. aastal keelas kuningas Edward III vastava määrusega jalgpallimängu, sarjates tühja meelelahutusega tegelevaid alamaid ning soovitades neil pigem Inglismaa kaitset tõhustavaid ettevõtmisi harrastada. See on esimene valitsuse tasemel dokument, kus jalgpalli mainitakse.

Tulemus oli vastupidine: rahvas ei jätnud oma „pööbeldamist“. Mäng sai uut tuult tiibadesse ning muutus järgneva sajandi jooksul üha levinumaks. Kuninganna Elizabeth asus Edward III jälgedesse. Aastal 1572 proklameeris ta mängu Londoni kesklinna piires keelatuks, keelu vastu eksijaid ähvardas vanglakaristus. Kuninganna samm oli igati põhjendatud – ta tahtis likvideerida mängust tulenevaid riide ja kaklusi. Mäng oli metsik ning kroonikud kirjutavad, et luumurrud ega isegi surmajuhtumid polnud harukordsed. Kokkupõrkeid esines ka pealtvaatajate hulgas.

Tänavajalgpall Inglismaal Elizabeth I päevil (internet)

„Kuninglik ravi“ jäi hiljaks. Kümmekond mängijat sattus küll vanglasse, ent seaduserikkujaid tuli järjest juurde, vutipalavik oli haaranud masse ja nende ohjeldamiseks pidanud vangimaju olema sadu kordi rohkem,“ kirjutab Koik.[1]

Jalgpall ei sobinud pühapäeval kirikuaeda

Keelatud jalgpallimäng jõudis tasapisi ka kirikute juurde, täpsemalt aedadesse. Vanimad teated jalgpalli ja ristiusu otsesest kokkupuutest pärinevad XVI sajandist kui puritaanidest jutlustajad Thomas Eliot ja Philip Stubbs väljendasid toonaste vutimängu vormide suhtes halvakspanu, pidades neid õigustatult vägivaldseteks. Elioti arvates kutsus jalgpall esile „loomalikku raevu ja äärmuslikku vägivalda“, Stubbs läks veelgi kaugemale kirjutades oma raamatus „Solvangute anatoomia“ (*Anatomy of Abuses*, 1583), et „jalgpall ja teised saatanlikud ajaviited tagandavad meid jumalakartusest nii Sabbathi ajal kui kõikidel teistel päevadel.“ Stubbsile valmistasid muret brutaalse mänguga alatasa kaasnevad ihuhädad. „Vahel murravad nad kaelu, vahel selgu, vahel jalgu, vahel käsi, vahel tulevad jäsemed liigestest välja, vahel purskub ninast verd … Jalgpall õhutab kadedust ja vihkamist … vahel võitlusi, mõrvu ja suurt verekaotust.“[2]

---

1 Lembit Koik. Jalgpall minevikust tänapäevani, Tallinn. Eesti Raamat 1970.
2 Richard Cox. The Encyclopedia of British Football. Football and the Chruch. 2002

Samuti liigitasid usumehed kirikaedades aset leidnud jalgadega palli togimise pühapäevale sobimatuks tegevuseks. Mängijaskonna seas tekitas elevust ühtsete võistlusmääruste puudumine, mistõttu lähtuti Lõuna- ja Kesk-Inglismaal ning Šotimaal sootuks erinevatest tavadest.[3]

Puritaan Philip Stubbs pidas XVI sajandi jalgpalli saatanilikuks ajaviiteks (Wikipedia)

Ajalooallikad kinnitavad, et noored mehed ei nõustunud jalgpalli keelustamise püüetega. Aastal 1589 pidid Hugh Case ja William Shurlock trahvi maksma kuna mängisid St. Werburgh´i kalmistul vikaari tseremoonia ajal jalgpalli. Kümme aastat hiljem sai üks Essex´i meeste seltskond trahvi pühapäeval jalgpalli mängimise eest. Sarnaseid süüdimõistmisi esines erinevates Inglismaa paikades.[4]

XIX sajandiks oli kunagine võlumäng raskete aegade survel unehõlma vajunud, ent Inglismaa üksikutes keskustes mängiti oma reeglite järgi edasi. Sajandi esimestel kümnenditel hakkas suhtumine „jalgpallilaadsetesse mängudesse“ muutuma. Rugby linnakese ülemkoolmeister Thomas Arnold toonitas spordi olulisust noorte meeste hariduses. Sarnaselt teiste koolide ülemõpetajatega uskus Arnold, et sport on hea vahend „julgustamaks vanemaid poisse

---

3 Lembit Koik. Jalgpall minevikust tänapäevani, Tallinn. Eesti Raamat 1970.
4 Richard Cox. The Encyclopedia of British Football. Football and the Chruch. 2002

kollektiivi nimel vastutust kandma“ ning jalgpalli laadsete mängude harrastamises peitub „hirmuäratav vahend iseloomu kasvatamisel“.[5]

Koolide vilistlased asutasid hulgaliselt vutiklubisid ja -ringe, kitsaskohti põhjustas koostöö puudumine. Peagi leiti, et klubide vahel on tarvilik side ning jalgpall vajab ühtseid võistlusmäärusi. 26. oktoobril 1863 loodi Londonis toimunud kokkusaamisel Inglismaa Jalgpalliliit (*The FA*), kuid püüded reeglite ühtlustamiseks lõppesid kahe leeri ning samuti kahe erineva mängu sünniga – tuule said tiibadesse nii jalgpall (*Association Football*) kui Inglismaal ja samuti teistes Lääne-Euroopa riikides tänaseni viljeletav ragbi (*Rugby Football*).[6]

Kirikumeeskondadest profiklubideks

Tänapäeva jalgpallireeglite aluseks olevate Sheffieldi määruste kehtestamise järel XIX sajandi teises pooles loodi mitmed tuntud jalgpalliklubid just kirikute juures. Kõige silmapaistvamaks näiteks võib lugeda 1878. aastal Liverpooli St. Domingo metodistikirikust tuule tiibadesse saanud St. Domingo Football Club, tänane Everton FC. Kiriku toonane pastor Ben Chambers oli „lihaselise kristluse“ eestkõneleja, julgustades koguduse liikmeid hea seisma nii terve vaimu kui keha eest. Alates 1892. aastast kuni tänaseni Evertoni kodustaadioniks olev Goodison Park paikneb kiriku läheduses ning seetõttu ei ole seal lubatud pidada pühapäeviti varase algusajaga mänge, et mitte segada jumalateenistuste läbiviimist.[7]

Evertoni kodustaadion Goodison Park, kus tänaseni pühapäeva ennelõunal jalgpalli ei mängita (Getty Images)

---

5 Richard Cox. The Encyclopedia of British Football. Football and the Chruch. 2002
6 Lembit Koik. Jalgpall minevikust tänapäevani, Tallinn. Eesti Raamat 1970.
7 Richard Cox. The Encyclopedia of British Football. Football and the Chruch. 2002

Samal aastal loodi Londoni edelaosas St. Andrew´s Church Sunday School FC, mis sai hiljem oma tänase nime Fulham FC. Klubi asutajateks olid kohaliku anglikaani kiriku liikmed, kes lõid jalgpalliklubi oma pühapäevakooli õpilastele eesmärgiga tõhustada nende kehalist arengut. Fulhami klubi „emakirik“ on tänaseni alles ning seal nimeka jalgpalliklubi sünniloole pühendatud mälestustahvel.[8]

Fulham FC sünniloole pühendatyd mälestustakvel Püha Andrease kirikus

Novembris 1880 loodi Manchesteris West Gortoni St. Mark´si anglikaani kiriku juurde jalgpallimeeskond selge sihiga noored mehed spordi abil kiriku rüppe tagasi kutsuda. Kuna 1879. aasta alguses valitses piirkonnas ulatuslik tööpuudus, siis asutas kiriku rektor Arthur Connell supiköögi koos toetusfondiga kohalike noormeeste abistamiseks. Esimese tegevusnädala jooksul jagas Connell koos abilistega abivajajatele enam kui 5000 liitrit suppi, 1000 leivapätsi ja 10 tonni kivisütt. Vabatahtlike sekka kuulus kirikumehe tütar Anna Connell tiivustatuna soovist toetada meeste klubide loomise abil kogukonna arengut ning tõsta kogukondlikku vaimu. Toonasest kirikumeeskonnast on tänaseks välja kasvanud kahe viimase hooaja Inglismaa meisterklubi Manchester City. [9]

---

8 Richard Cox. The Encyclopedia of British Football. Football and the Chruch. 2002
9 Richard Cox. The Encyclopedia of British Football. Football and the Chruch. 2002

Sama klubi mehed enne ja nüüd: West Gortoni St. Mark´si kiriku jalgpallimeeskond 1884. ja Inglismaa meistritiitlit tähistav Manchester City 2019. aastal. City meeskonnapiltidel ei poseeri enam ammu kohalikud agulipoisid, vaid erinevatest maailma paikadest pärit supertähtedest multimiljonärid (internet/Frank Augstein/Associated Press)

Viis aastat hiljem loodi Inglismaa lõunarannikul Southamptonis St. Mary anglikaani kiriku juurde vutimeeskond, mis nüüd kannab Southampton FC nime. Meenutamaks kiriku rolli klubi sünni juures, nimetati 2001. aastal valminud klubi uus staadion St. Mary´s Stadium´iks. Southamptoni meeskond kannab tänaseni hüüdnime *The Saints* (pühakud) ning klubi mitteametlikuks hümniks on *When The Saints Go Marching In*.[10]

St. Mary´s anglikaani kirik Southamptonis (Sotonbells)

Kirikute või ususeltside kaudu tekkisid veel mitmed nimekad Inglismaa jalgpalliklubid – Aston Villa, Birmingham City, Bolton Wanderers, Barnsley FC, Burnley FC, Queen´s Park Rangers, Swindon Town, Tottenham Hotspur, Wolverhampton Wanderers jne.[11]

Huvitava seiga Inglismaa kirikuelu ja jalgpalli sajanditagusest kokkupuutepunktist leiame 1913. aastast kui Londoni Arsenal kolis Highbury linnajaos oma uude koju Arsenal Stadium´ile. Staadioni rajamiseks sõlmis Arsenali klubi liisingulepingu St. John´s College of Divinity´ga kirikule kuuluva maatüki kasutamiseks. Lepingus märgiti muuhulgas ära, et staadionil ei peeta jalgpallimänge pühadel päevadel ega müüda „mürgitavat likööri“. Nimetatud piirangud kadusid alles 1925. aastal kui Arsenal Highbury staadionialuse maatüki kirikult välja ostis.[12]

---

10 History. Southampton FC. 16.03.2016.
11 James Walvin. The People´s Game. 1975
12 Jon Spuring. Hignbury. The story of Arsenal in N.5. London. Orion Books Ltd 2007.

Glasgow´ ususõda: Celtic vs. Rangers

Maailma kurikuulsaim ning vihaseim linnasisene vastasseis on Glasgow´ Celticu ja Rangersi rivaliteeti Šotimaal. Nii kahte klubi kui nendevahelist sajandipikkust vägikaikavedu tuntakse *Old Firm´*i nime all. Tegemist on Šotimaa kahe suurima ja pärjatuma klubiga – alates 1890. aastast on Rangers võitnud 54 ning Celtic 50 Šotimaa meistritiitlit, kõik ülejäänud klubid kokku on püünele pääsenud vaid 19 korral, viimati Aberdeen FC 1985. aasta kevadel. Seejuures on viimasel kümnendil domineerinud Celtic võitnud kaheksa meistritiitlit järjest, igavene vihavaenlane Rangers visati 2012. aastal finants- ja litsentseerimistingimuste rikkumise eest kõrgliigast välja ning pallis neli hooaega madalamates liigades.

Rohevalgetriibuline Celtic sümboliseerib katoliiklust ja iiri iseseisvusmeelsust, tumesinine Rangers protestantlust ja briti unionismi. Kui Šotimaa edukaimad klubid omavahel mängivad, siis näeb staadionil lehvimas arvukalt Iirimaa ja Suurbritannia lippe. Sügavalt juurdunud vastasseisu aluseks on tõsiasi, et iiri pärotolu inimesed moodustavad Šotimaa katoliiklastest vähemalt 80 protsenti. Huvitava tõsiasjana tuleb ära märkida, et mõlemad klubid lõikavad vastastikusest vihkamisest ja Šotimaa jalgpallis domineerimisest kasu.[13]

Old Firm kütab kirgi nii väljakul kui tribüünidel (Glasgow Live)

Celticu ja Rangersi vahelise terava rivaliteedi tekkimist kirjendab värvikalt jalgpalliajakirjanik Indrek Schwede ajakirja „Jalka“ 2018. aasta maikuu numbris ilmunud artiklis „Iiri ja Briti lipud Šotimaa meistrivõistlustel! Mis toimub?“. Celticu asutas 6. novembril 1887 Glasgow idaosas, Carltoni linnaosas paikneva Püha Maarja katoliku kiriku iiri väljarändajast maristivend Walfrid, kes nägi jalgpalliklubi moodustamises võimalust vaesuse leevendamiseks. Vend Walfrid soovis aidata East Endi vaeseid katoliiklasi, hoida neid eemal

13 A rivalry tied up in religion. BBC News. 26.08.2016.

protestantide supiköökidest, pakkudes ühtlasi tegevust ja ennetades nende võimalikku usuvahetust.

„Olukord tulenes 1845. aastal alanud Iirimaa suurest näljahädast, mis aastaga vähendas elanikkonda 8,5 miljonilt 6,5 miljonini. Poole sajandiga kahanes Iirimaa rahvaarv kolme miljonini ja 1920. aastateks oli Šotimaal 650 000 iiri pagulast, kes olid põgenenud näljahäda ja vaesuse eest," kirjutab Schwede.

„Suur immigratsioonilaine tekitas pingeid tulijate ja olijate vahel ning tekkinud stereotüübi järgi kirjeldati iirlasi kui "valgeid neegreid" ja alamat tõugu rahvast. Majanduslik ja sotsiaalne lõhe väljendus ka immigrantide loodud institutsiooni ehk Celticu jalgpalliklubi ajaloos. 1920. aastate lõpus hakkas majandusliku surutise ja oskustööliste (need olid peamiselt protestandid) staatuse languse tõttu suurenema Iiri-vaenulikkus. Poolametlikult toetas seda Iiri-vastasust ka Šoti kirik (*Church of Scotland*) oma trükisega "Iiri tõu ähvardus meie Šoti rahvale". Katoliku kiriku kõrval oli iirlastele teiseks oluliseks avalikuks väljenduskanaliks just Iirimaad sümboliseerivaid rohevalgeid särke kandev Celtic.

Vastukaaluks katoliiklaste Celticule kallutas Rangers end teadlikult protestantide poolele (internet)

Kuna Celtic võitis kiiresti Glasgow´ katoliiklaste ja arvuka iirlastest sisserändajate kogukonna poolehoiu, siis kallutas 1872. aastal sündinud Rangers end vastukaaluks protestantlikule britimeelsuse poolele. Jalgpalliuurija Bill Murray väidab, et Rangersi tekkes polnud religioonil mingit rolli ja protestandid olid üksnes selles mõttes, et sel ajal asutasidki just protestandid Šotimaal jalgpalliklubisid. Rangersi poliitiline ja kultuuriline identiteet "polnuks võimalik ilma Celticu asutamiseta"." lisab Schwede.

Katoliiklastele suletud Rangers

„Läbi ajaloo pole Celtic mängijaid värvates kunagi jälginud nende usutunnistust. Näiteks 1895. aastal nurjas Celticu juhtkond katse piirata mittekatoliiklastest mängijate arvu kolmega. Hiljem pole see küsimus päevakorda tõusnud. Kui Celtic võitis esimese Briti klubina Euroopa

meistermeeskondade karikavõitjate karika (1967), olid meeskonna peatreener ja vähemalt neli mängijat protestandid.

Rangers oli usuküsimuses karmim, paludes oma katoliiklastest mängijatel 1900. aastatel klubist lahkuda. Olukorda teravdas 1912. aastal Belfasti firma *Harland &Wolff* poolt Glasgow' lähedal Govanis avatud laevatehas. See meelitas palju Ulsteri protestante tööle Govanisse. Mõistagi soosisid omanikud töökohtade puuduse tõttu usukaaslasi, mis tugevdas Iiri mõõdet Šoti unionismis.

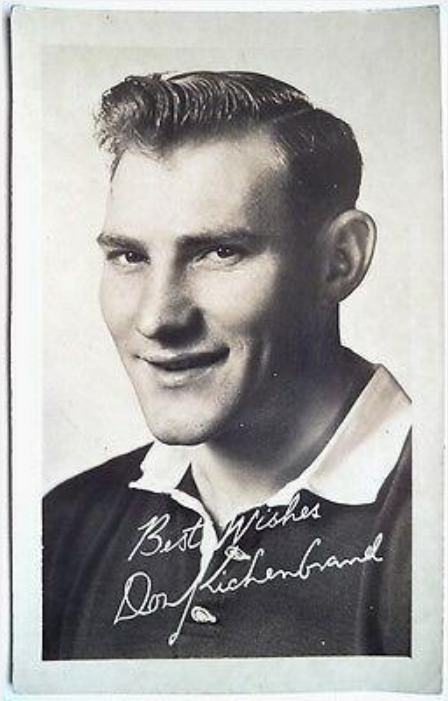

„Salakatoliiklane" Don Kichenband, kes pidi Rangersi eest mängides oma kiriklikku kuuluvust varjama

1950. aastal sõlmis Rangers lepingu Laurie Blythiga, kelle isa oli protestant. Paraku ei jõudnud mees klubis ainsatki mängu pidada, sest avastati, et tema ema oli katoliiklane ja Blyth saadeti minema. 1950-ndatel aastatel mängis Rangersis LAV-ist pärit Don Kichenbrand, kes 1989. aastal tunnistas, et oli katoliiklane. Rangers hülgas oma ei-katoliiklastele-poliitika avalikult 1986. aastal ja kolm aastat hiljem võeti meeskonda endine Celticu pallur Maurice Johnston, kelle katoliiklik taust tekitas meedias küsimusi. Muuhulgas kirjutati, et 1990. aasta MM-il Itaalias olevat ta laulnud antikatoliiklikke laule. Läinud sajandi üheksakümnendate keskpaigast võeti klubisse järgmised katoliiklased," avaldab Schwede.[14]

[14] Indrek Schwede. Iiri ja Briti lipud Šotimaa meistrivõistlustel. Mis toimub? Eesti Jalgpalli Liidu ajakiri Jalka. 5/2018

Celticu ja Rangersi vastasseisud on alati pingetest ja emotsioonidest tulvil (Glasgow Live)

Šotimaalt leiame kaks klubi, mis kannavad tänaseni pühakute nimesid: St. Johnstone FC on pühendatud Pühale Ristja Johannesele ning St. Mirren FC Pühale Merinusele.[15][16]

Jeesuse nimi staadioni tablool

Põhja-Iirimaal mängib kristlik kogukond kuni tänaseni jalgpallielu korraldamisel olulist rolli. Nimelt kehtis kuni 2008. aastani üleriigiline keeld jalgpallivõistluste korraldamiseks pühapäeviti, mis tugines sealse protestantliku kogukonna sabati pidamise tavadele.[17] Tugevate protestantlike ja unionistlike traditsioonide poolest tuntud Põhja-Iirimaa nimekaim klubi Linfield FC hoidub kuni tänaseni pühapäevaste mängude läbiviimisest. [18]

---

[15] 10 Things about St. Johnstone. SPFL. 26.11.2014.
[16] 10 Things about St. Mirren. SPFL. 31.01.2009.
[17] Peter J. Beck. Scoring for Britain. International Football and International Politics 1900-1939. Routledge.
[18] Blues allow Sunday football at Windsor. *The Belfast Telegraph*. 06.05.2008.

Belfasti Windsor Park on tänase päevani pühapäeviti klubijalgpallile lukus (Europera Ticket)

Aastatel 1995-2010 võis Glentoran FC kodumängude ajal näha staadionil tahvlit sõnaga „Jesus“ kuni see täiendava reklaamipinna huvides kõrvaldati.[19] Portadown FC nagu ka Iirimaa liigas mängiva Shamrock Rovers koduväljakute ääres ilutses pikka aega silt kirjaga *„Life without Jesus makes no sense“*.[20]

Jeesuse nimi Belfastis, Glentoran FC The Ovali jalgpallistaadionil (internet)

Mõistagi jagunevad tugevate siseriiklike vastuolude poolest tuntud Põhja-Iirimaa suurimad jalgpalliklubid unionistidest protestantide ja iiri katoliiklaste soosingu alusel kahte kildkonda: Belfastis naudivad Linfield FC, Glentoran FC ja Crusaders FC peamiselt protestantidest toetust, katoliiklaste tuntumad meelisklubid on seevastu Cliftonville FC ja Donegal Celtic.[21]

---

19 Jesus given a red card". *Sunday Life*. Belfast. 11.06.2014.

20 Christianity and association football. Wikipedia. 10.05.2020.

21 Alan Bairner ja Peter Shirlow. Territory, Politics and Soccer Fandom in Northern Ireland and Sweden. Football Studies 2000.

Ristirahva veider vastasseis Södertäljes

Väga huvitava vastasseisu avastame Rootsist. Stockholmist vaid 30 kilomeetri kaugusel asuvas Södertäljes, kus toodetakse *Scania* veoautosid, tegutsevad kaks äravahetamiseni sarnast jalgpalliklubi: Assyriska FF ja Syrianska FC. Mõlemad klubid esindavad assüürlasi/süürlasi, Lähis-Idast pärit kristlikku vähemusrahvust.

Assyriska ja Syrianska vahelisest jalgpallimaailma veidraimast derbist kirjutab Lennart Komp ajakirja Jalka 2009. aasta novembri numbris. „Omavaheliste mängude ajal on 8000 pealtvaatajat mahutav staadion rahvast pungil, tribüünidel ollakse vihavaenlased ja kiristatakse üksteisele hambaid, haruldased pole ka mängujärgsed verised kismad. Päriselus saadakse enamasti sõbralikult läbi ja suheldakse lausa perekonniti. Õigupoolest on Södertälje elanikkonnast kolmandiku moodustavate assüürlaste/süürlaste kogukonna vahelised erinevused tillukesed – üks pereliige võib end pidada süürlaseks ja teine assüürlaseks, kuigi keel, usk ja kombed on põhimõtteliselt samad.

Assyriska fännid koos meeskonnaga väravat tähistamas (SvenskaFans)

Södertäljesse jõudis nimetatud rahvakild 1960-ndatel aastatel kui majandusedu harjal vajasid uusi töötajaid nii Scania kui ravimifirma *AstraZeneca*. Seejuures tekkis kristlikel süürlastel/assüürlastel rahvuslik vahetegemine alles Rootsis ning avaldub täna kõige ilmekamalt Södertälje jalgpallistaadioni tribüünidel. Lähis-Idas vastanduti kristlastena valitsevale islamisusule, seevastu Rootsi usuvabadus võttis antagonismilt mõtte ning enese identifitseerimine süürlase või assüürlasena muutus oluliseks. Assüürlaste taotlus on saavutada oma riik ja nad kuuluvad peamiselt Ida-Assüüria Kirikusse, süürlased Süüria Ortodoksi kirikusse, kuigi mõlema kiriku liikmete seast leiab arvukalt mõlema rahva esindajaid.

Huvitaval kombel kehtib väikese rahva teravaim vastasseis just kahe oma klubi vahel, mitte teiste Rootsi klubidega mõõtu võttes. Mõlema jaoks on peamine, kes on Södertälje parim, mitte tabelikoht üldises pingereas. Pole haruldane kui enne omavahelist mängu sulgevad mõlemad klubid internetis oma jututoad, et kirgede lõõmamist tagasi hoida. Nii Assyriska kui Syrianska leerid on aastate jooksul pidanud kokku puutuma jalgpallis sisalduva rassismiga,

kuid puhtad poisid pole nad isegi olnud – iidse Mesopotaamia aladel neid taga kiusanud moslemeid põlatakse avalikult,“ kirjutab Komp.[22]

Syrianska fännid mölluhoos (SvenskaFans)

Assyriska klubi peetakse mööda maailma laiali pillutud rahva mitteametlikuks rahvuskoondiseks, kellel mängudele elatakse kirglikult kaasa kümnetes riikides. Ka Syrianskal on ülemaailmne fännibaas. 2005. aastal mängis Assyriska FF esimese immigrantide meeskonnana Rootsi kõrgliigas ehk *Allsvenskan´*is, kuid kukkus sealt kohe välja. Aastatel 2011-2013 pallis Rootsi kõrgliigas „noorem vend“ Syrianska. Hetkel mängivad mõlemad klubid Rootsi madalamates liigades.

(järgneb)

[22] Jalgpallimaailma veidraim derby – Assyriska vs. Syrianska. Eesti Jalgpalli Liidu ajakiri Jalka. 11/2009